

Askolan kunnanvaltuustolle

ASKOLAN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös valvoa sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja ilmoitusten saattaminen valtuuston tiedoksi.

Vuoden 2019 toiminnan ja talouden arvioinnin on tehnyt valtuuston 14.6.2017 § 47 valitsema toimikauden 2017–2019 tarkastuslautakunta, jonka kokoonpanoa on muutettu valtuuston päätöksillä 12.6.2019 § 26 ja 11.12.2019 § 68 siten, että tarkastuslautakunnan vuoden 2019 arviointikokoonpano on ollut

Varsinaiset jäsenet

Tero Aaltonen, puheenjohtaja, 12.6. alkaen
Reija-Riikka Stenbäck, puheenjohtaja, 12.6. saakka
Vili Peltola, varapuheenjohtaja

Mikko Maukonen, 11.12. saakka
Sari Mankinen, 11.12. alkaen
Kati Keskisarja

Simo Ahokanto

Henkilökohtaiset varajäsenet

Tatu Korhonen

Kaija-Leena Tuomisto, 11.12. saakka
Matti Pelander, 11.12. alkaen

Marita Lehmusvuori
Marita Lehmusvuori
Camilla Koskivaara, 11.12. saakka
Seija Hämäläinen, 11.12. alkaen
Jari Tiljander

Tarkastuslautakunta on kokoontunut arvioimaan toimintaa ja taloutta kahdeksan kertaa. Lautakunta on tutustunut kokouksissaan eri toimialojen tehtäväalueisiin. Kokouksissa on ollut haastateltavina kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, sivistystoimen johtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennus- ja ympäristötoimen toimialajohtaja, controller, ja kunnan vuokrataloyhtiöiden toimitusjohtaja.

Arvioinnissa on otettu huomioon jäsenten seuraavat esteellisyydet:

Vili Peltola, teknisen lautakunnan jäsen, Kati Keskisarja, Kirnujen Asunnot Oy, hallituksen jäsen, rakennus- ja ympäristölautakunnan varajäsen

Lautakuntaa on avustanut tilintarkastaja Ilpo Malinen BDO Audiator Oy:stä.

2 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

2.1 Tavoitteiden asettaminen

Valtuusto on hyväksynyt 4.12.2018 § 80 vuoden 2019 talousarvion, johon kuuluvat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa. Käyttötalousoosassa toimielintä ja viranhaltijaa sitovat valtuustoon nähden määrärahan ja tuloarvion erotus eli nettomääräraha sekä teksteissä mainitut sitovat tavoitteet. Investointiosassa teknistä lautakuntaa sitoo hankeryhmän ("talonrakennus" ja "kiinteät rakenteet ja laitteet") nettomääräraha. Hankeryhmässä "muut kuin teknisen toimen investoinnit" sitoo nettomääräraha toimielimittain.

2.2 Strategiset tavoitteet

Valtuusto hyväksyi 19.6.2018 kuntastrategian, jonka visiona on toimiva, turvallinen ja ystävällinen arki sekä aito kohtaaminen luonnonläheisessä Askolassa ja tavoitealueina viihtyisyys, taloudellisuus, osallistuminen ja palvelut. **Tarkastuslautakunta arvioi, että kuntastrategian tavoitteet eivät ole vielä täysin siirtyneet kunnan talousarvioon. Lautakunnan mielestä talousarvion tavoitteet pitäisi saada paremmin samaan linjaan kuntastrategian tavoitteiden kanssa. Toimialojen tulokorttien rakenteen tulisi olla yhteneväisempi kuntastrategian kanssa ja tukea sen toteuttamista.**

2.3 Käyttötalouden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yleishallinto

Yleishallinnon toimintakate (-2 345 225 €) toteutui talousarvion puitteissa (96 %). Edellisestä vuodesta (-2 433 902 €) ulkoinen toimintakate parantui 88 677 euroa. Suurimmat säästöt syntyivät henkilöstökuluissa ja tarvikkehankinnoissa.

Tulokorttitavoitteet jäivät osin toteutumatta. Nimetyt mitattavat tavoitteet ja toimenpiteet eivät välttämättä myöskään edesauta tulokortin ja kuntastrategian tavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta suosittelee yleishallintoa kehittämään tulokortin tavoitteita ja mittareita tukemaan paremmin kuntastrategian toteutusta.

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan toimintakate (3 143 €) toteutui talousarviota parempana.

Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan toimintakate (-8 488 774 €) ylitti alkuperäisen talousarvion 141 813 eurolla mutta toteutui muutetun talousarvion mukaisena (98 %) ja edellisvuotta parempana (-8 678 442 €). Henkilöstökulut kasvoivat edellisvuodesta. Omien lääkärin lisäyksen avulla pystyttiin kuitenkin pääsemään muun muassa eroon ostopalvelulääkärinenoista.

Tuloskorttitavoitteet saavutettiin riittävässä määrin. **Mitattavien tavoitteiden toteuma-arvot olisi hyvä esittää tilinpäätöksessä, mikäli tavoitearvoja on asetettu.**

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että kuntalaiset ovat olleet tyytyväisiä palveluihin samalla kun kustannustehokkuus on parantunut ja toimintaa on pystytty kehittämään vuonna 2019 esiintyneestä epävarmuudesta huolimatta.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon toimintakate (-5 812 786 €) toteutui talousarvion mukaisesti (98 %), mutta hieman edellistä vuotta heikompana (-5 764 931 €).

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toimintakate (-7 944 297 €) ylitti alkuperäisen talousarvion 494 370 eurolla mutta toteutui 21.8.2019, 13.11.2019 ja 20.2.2020 muutetun talousarvion mukaisena (100 %) ja edellisvuoden tasolla (-7 937 658 €). **Tarkastuslautakunta ei pidä hyvänä tapana hyväksyttää talousarviomuutoksia vuoden vaihteen jälkeen.** Henkilöstökulut ja vuokratulot kasvoivat, mutta muissa kuluissa saatiin aikaan säästöjä.

Tuloskorttitavoitteet saavutettiin riittävässä määrin.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä tapana kirjata toteutuneet talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteet näkyviin tilinpäätöksessä. Mitattavien tavoitteiden toteuma-arvot olisi hyvä esittää selkeämmin tilinpäätöksessä, mikäli tavoitearvoja on asetettu.

Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan toimintakate (-1 198 713 €) toteutui talousarviota parempana (92 %) ja edellisvuotta (-1 383 659 €) parempana. Myyntituottoja kertyi aiempaa enemmän ja palveluostojen kuluksi kirjaukset jäivät pienemmiksi. **Tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan käyttötalouden toteutuminen esitetyn mukaisena perustuu osittain siihen, että vuosikuluksi kuuluvia eriä aktivoitiin investointikuluina.**

Tuloskorttitavoitteet saavutettiin riittävässä määrin. **Vuodelle 2019 asetetut tuloskorttitavoitteet ovat hyvin yleisluontoisia. Tavoitteet voisivat olla konkreettisempia, jotta myös niiden toteutuminen voitaisiin todeta havainnollisemmin.**

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Rakennus- ja ympäristölautakunnan toimintakate (-66 203 €) toteutui muutettua talousarviota parempana (58 %). sekä edellisvuotta (-116 990 €) parempana. Maksutuotot kasvoivat ja kulut jäivät edellisvuoden tasolle.

Tuloskorttitavoitteet saavutettiin riittävässä määrin. Koulutuspäivien määrässä sekä lupaprosessin läpimenoajassa jäätiin tavoitteesta.

2.4 Investointiosan ja rahoitusosan toteutuminen

Kokonaisuutena toteutuneet investointimenot (4 153 106 €) pysyivät talousarvion (4 926 000 €) puitteissa (84 %). Toteutuneet investointitulot (409 247 €) jäivät alle tuloarvion (74 %).

Talonrakennuksen investointimenot (3 413 831 €) toteutuivat kokonaisuutena talousarvion mukaisesti (98 %). Osassa hankkeista syntyi säästöjä, joita on käytetty muihin hankkeisiin, joita ei ollut tiedossa talousarvion laadinnan aikaan, kuten Monninkylän palovahinko ja Askolan koulun tuhopoltto.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointimenot (331 815 €) alittivat talousarvion (36 %). Toteutumatta jäivät katuvalaistuksen rakentaminen, uimaloiden ja liikunta-alueiden peruskunnostukset, viemärlaitoksen ja kirkonkylän kaukolämmön hankkeet.

Muista investoinneista toteutuivat maanostot (86 183 €). Kaavoitushankkeet eivät toteutuneet.

Irtaimistohankinnat (315 382 €) toteutuivat lähes talousarvion mukaisina (88 %).

Aineettoman omaisuuden investointimenot ylittivät talousarvion, kun hankittiin terveydenhuollon ohjelmisto, jota ei ollut talousarviossa. Toisaalta myös aineettoman omaisuuden tuloarvio ylittyi, kun Kymenlaakson Sähkö Oy:n loput osakkeet myytiin. Tätä ei ole huomioitu talousarviossa eikä esitetty investointiosan toteutumislaskelmassa. Lisäksi Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän purkaminen aiheutti 105 802 € alaskirjauksen.

Rahoitusosa toteutui pitkäaikaisen lainanoton osalta talousarvion mukaisena. Pitkäaikaista lainaa nostettiin 5 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin hieman talousarviota vähemmän, mutta lyhytaikaisten lainojen määrä väheni talousarviota enemmän.

Tarkastuslautakunta uudistaa suosituksensa, että tulevaisuudessa talousarvioissa ja tilinpäätöksissä investointihankkeista esitetään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaiset tiedot.

3 KUNNAN TALOUS

Tilikauden toteutunut tulos on 3 452 659 euroa ylijäämäinen, mikä on 2,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Tulos on myös edellistä vuotta (775 599 €) parempi. Parantunut tulos perustuu kertaluonteiseen osakkeiden myyntivoittoon, joten kunnan talouden muutosta ei voida pitää pysyvänä.

Toimintatuotot toteutuivat hiukan edellisvuotta suurempina, mutta alle talousarvion (96 %). Toimintakulut puolestaan pysyivät muutetun talousarvion puitteissa ja vähenivät edellisvuodesta 430 231 €. Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 1,2 milj. € mutta jäivät alle talousarvion. Valtionosuudet toteutuivat sekä edellisvuotta että talousarviota suurempina harkinnanvaraisen valtionosuuden ja peruspalvelujen valtionosuuden tarkistuksen ansiosta. Rahoitustuottojen ja -kulujen netto toteutui talousarviota parempana sekä positiivisena mutta edellisvuotta pienempänä. Suunnitelman mukaiset poistot toteutuivat talousarviota pienempinä suurin piirtein edellisvuoden tasolla.

Omavaraisuusaste parani 22,2 %:sta 27,0 %:in, mutta suhteellinen velkaantuneisuus nousi 81,3 %:sta 84,1 %:in, kun lainakanta kasvoi liki 23 milj. euroon (4 647 €/asukas).

Kunnan edellisten tilikausien alijäämä 0,8 milj. euroa muuttui 2,6 milj. euron ylijäämäksi, muun muassa, Kymenlaakson Sähkö Oy:n osakkeiden myynnin (2 496 106 €:n satunnainen tuotto) ansiosta. Tarkastuslautakunta toteaa kuitenkin, että hyväksytyä talouden tasapainottamisohjelmaa on syytä toteuttaa syntyneestä ylijäämästä huolimatta, sillä koronavirusepidemian aiheuttamat tai muut talouden häiriöt saattavat syödä nyt syntyneen ylijäämän jo seuraavaan tilinpäätökseen mennessä.

4 KUNTAKONSERNI

Kuntakonsernissa ei tapahtunut olennaisia muutoksia edellisestä vuodesta. Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä purettiin, mutta korvattiin Careeria Oy:llä, joka jatkaa ammatillisen koulutuksen tarjontaa Itä-Uudellamaalla yhtiömuotoisena. Kunnan ja sen omistamien yhteisöjen muodostama konserni tuottaa siis edelleen pääosin asumis-, koulutus- ja terveydenhoitopalveluja kuntalaisille.

Valtuusto on asettanut talousarviossa tavoitteet Linnankoskeen Asunnot Oy:lle, Kirnujen Asunnot Oy:lle ja Askolan Puhti Oy:lle, kuten tarkastuslautakunta on aiemmin esittänyt. Niiden toteutumista ei ole kuitenkaan raportoitu tilinpäätöksessä.

Konsernin toimintatuotot laskivat edellisvuodesta hieman (0,1 milj. €) ja toimintakulut merkittävästi (1,8 milj. €), joten toimintakate parani 1,7 milj. euroa. Vastaavasti, vuosikate parani 2,1 milj. euroa edellisvuodesta edellä mainitun kulusäästön ja verotulojen lisäyksen ansiosta. Konsernin tilikauden tulos oli 3,0 milj. euroa ylijäämäinen muun muassa Kymenlaakson Sähkö Oy:n osakkeiden myynnin ansiosta. Kuten kunnan myös konsernin

omavaraisuus parani hieman edellisvuodesta (16 % > 21 %), mutta suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi, kun lainakanta kasvoi 29,8 milj. euroon (6 032 €/asukas).

5 HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä jatkoi vähenemistään. Vuoden lopussa kunnan palveluksessa oli 293 henkilöä (307 v. 2018). Eniten vähenivät määräaikaiset työntekijät (66 > 54). Henkilöstön keski-ikä (45,9 v.) kohosi hieman edellisvuodesta (45,3 v.). Koko maan kunnallisen henkilöstön keski-ikä on samaa tasoa (45,7 vuotta).

Palkkojen ja palkkioiden määrä vuonna 2019 oli 11,1 milj. euroa, mikä ylitti talousarvion hieman (34 012 €) mutta jäi niukasti alle edellisvuoden (3 287 €). Henkilöstökulujen osuus kaikista toimintakuluista oli 45,5 % (44,3 %).

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä kehityksenä sairauspoissaolojen vähentymistä kunta-alan keskiarvon tuntumaan (17,1 kalenteripäivää/htv).

Koulutukseen osallistuminen näyttää vähentyneen edellisvuodesta. Osallistujamäärä 193 henkilöstä 178 henkilöön ja liki 600 koulutuspäivästä 458 päivään. **Tarkastuslautakunta muistuttaa koulutuksen merkityksestä henkilöstön osaamisen, motivaation ja hyvinvoinnin ylläpitäjänä sekä kunnan kehittymisen mahdollistajana.**

6 YHTEENVETO JA MUUT HAVAINNOT KUNNANHALLITUKSELLE JA HALLINTOKUNNILLE

Tarkastuslautakunnan mielestä talousarviotavoitteiden perustamista kuntastrategiaan tulee kehittää edelleen.

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen, että tulevissa talousarvioissa ja tilinpäätöksissä investointihankkeista esitetään kirjanpitolauslautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaiset tiedot.

Nyt saavutettu taseen ylijäämää tulee turvata jatkamalla johdonmukaisesti vuonna 2019 hyväksyttyä talouden tasapainottamisohjelmaa. Varsinkin, kun koronaviruspandemian seuraukset ja muut talouden häiriöt uhkaavat myös Askolan kunnan taloutta. Tarkastuslautakunta esittää, että tasapainottamisohjelman hyväksytyjen toimenpiteiden toteutumistilanne (toteutuneet ja toteutumattomat toimenpiteet) esitetään vuosittain tilinpäätöksessä lautakunnittain.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että sidonnaisuusilmoitukset on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu (KuntaL 84 §).

Tarkastuslautakunta toteaa, että vesihuoltolaitos ei ole laatinut vesihuoltolain 20a §:n edellyttämää toimintakertomusta.

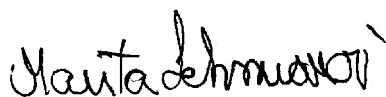
Tarkastuslautakunta arvioi, että valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on saavutettu riittävässä määrin ja toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Askolassa 19. päivänä toukokuuta 2020

Tero Aaltonen
puheenjohtaja

Vili Peltola
varapuheenjohtaja

Marita Lehmusvuori
varajäsen

Kati Keskiarja
jäsen

Simo Ahokanto
jäsen